

Een hectische periode

Vorige maand maakte ik de opmerking: 'het gaat goed met ons blad, veel kopij moet wachten'. Hoewel het laatste minder plezierig is voor degene die zijn/haar artikel nog niet ziet geplaatst blijkt uit dit alles betrokkenheid en dat is een goede zaak. Toch is een redactie altijd op zoek naar een nog betere vormgeving. Om inzicht te krijgen hoe de lezer over het blad denkt en welke wensen er leven is er een enquête gehouden onder een beperkt aantal personen. De uitslag is binnen en hiermee kan de redactie zijn voordeel doen. Eenmaal per jaar komen redactie en medewerkers bij elkaar om over het wel en wee van 'Bijen' te praten. Vorig jaar was de datum 4 november geprikt. Ik moest verstek laten gaan omdat

16 ik de volgende dag zou deelnemen aan een halve marathon op Terschelling. Als een echte professional heb ik een trouw aantal sponsors die een leuk bedrag bij elkaar brengen voor een weeshuis in Ethiopië. Het dreigde allemaal uit de hand te lopen door een onverwachte ziekenhuis opname van mijn echtgenote medio oktober. Door de consternatie was bovendien een uitnodiging voor de groepsvergadering Friesland op 4 november onopgemerkt blijven liggen. Beste mensen in Friesland, mijn excuus daarvoor. Het was een hectische periode, maar eind goed al goed. De vergaderingen zijn gehouden, de halve marathon is gelopen en met mijn vrouw gaat het de goede kant op. Tijdens haar verblijf in het ziekenhuis te Leeuwarden werd ze onder andere verzorgd door een verpleegster met de naam Ymkje Groenveld. Onwillekeurig dacht ik gelijk aan de oud- redacteur R.P. Groenveld van het blad bijenteelt van de VBBN, het vroegere groentje. Van zijn hand verschenen in 1993 en 1994 een aantal zeer lezenswaardige artikelen in 'Bijen' onder de titel 'Nieuwe inzichten aangaande het bijenvolk' en in de zestiger jaren Het Grote Bijenboek. De voornaam van de jongedame 'Ymkje' deed me sterk aan imme denken. Het bleek een schot in de roos. Rienk Groenveld was haar overgrootvader. Ik had nog wat oude correspondentie met Rienk in mijn archief en een kopie voor de familie was snel gemaakt.

In sneltreinvaart naar het voorjaar

Lijkt de winter nog lang? In het aantekenboekje bijenjaar 2000 lees ik dat op 26 januari 2000 in mijn tuin de eerste sneeuwkllokjes bloeiden, dus... Bij 12 maart staat genoteerd: prachtige voorjaarsdag voor Terschelling, zonnig, weinig wind en de temperatuur rond 11°C. De voorafgaande dagen heeft het hard

gewaaid en de grond ligt bezaaid met afgerukte elzenkatjes. De bijen verzamelen het stuifmeel van de katjes op de grond. Ja, waarom ook niet.' Vanaf 28 maart de eerste bloeiende paardebloemen gevolgd door de narcis, hyacint en sterhyacint op 2 april. Als imker ben je dan al lang bezig plannen te maken hoe je dit seizoen alles aan gaat pakken. Naar de voorjaarsdracht met een broedkamer vol met broed en op het rooster een lage honingkamer? Of toch maar twee broedkamers met al dan niet daarop de honingkamer. De laatste opstelling is beter voor het bijenvolk, omdat het zich onbeperkt kan ontwikkelen in de ruime woning, en voor de gemoedrust van de imker omdat zwermneiging vanwege die grote ruimte voor het volk minder snel zal optreden. Je hebt dan nog de keus om het broed allemaal in de bovenbak te hangen of over de beide kamers te verdelen. Die grote broedruimte is wel een uitnodiging voor de bijen om de nectar eerst rond het broednest op te slaan, zodat er minder in de honingkamer terecht komt. Toch moeten we daar niet moeilijk om doen. Het leidt tot sterke evenwichtige volken die tegen een stootje kunnen in de drachtarme weken die nog komen. Ga alleen met sterke volken naar de voorjaarsdracht. Meestal zal er moeten worden verenigd. Een klein volk in een te grote ruimte zal bij koud weer de honingkamer voor gezien houden. Dat dubben over de hoeveelheid ruimte voor een volk tijdens de voorjaarsdracht speelt voornamelijk een rol als er met de volken wordt gereisd. Blijven de volken binnen handbereik dan kan met een krappe behuizing worden begonnen en aan de hand van de dracht en de weersontwikkeling alsnog meer ruimte worden gegeven. Blijft de vraag, wat is een sterk volk om van de voorjaarsdracht op honing te mogen rekenen. Onder de weersomstandigheden die hier in het noorden gelden is me gebleken dat minimaal acht raten broed vereist zijn. Verenig een weekje voordat de voorjaarsdracht begint. Het verenigen is een behoorlijke ingreep voor het nieuw ontstane volk en we geven de bijen dan de tijd om tot een eenheid te groeien, voordat de trom van de voorjaarsdracht wordt geslagen.

Drieramer, moerdop en duizend bijen

Op 22 mei was het hoofdvolk tot maximale ontwikkeling gekomen. Er waren al een paar doppen in de melk aanwezig, dus hoog tijd om een aflegger te maken. Alle raten uit het broednest werden afgeslagen in een schone broedkamer met daarin een darrenraat en verder uitgebouwde raten met stuifmeel en voer. Om een reserve moertje te kweken is een

raat broed met een open dop en opzittende bijen is in een drieramer gehangen en verder opgevuld met twee raten open voer. Het vlieggat werd gesloten en het kastje in de schaduw geplaatst. Een kletsnatte spons op de voeropening zorgde voor het broodnodige vocht. Na een paar dagen kreeg het z'n definitieve plek en werd het vlieggat geopend. Het op deze manier kweken van jonge koninginnen heeft als groot voordeel dat de moertjes in hun larve stadium opgroeien in een groot volk onder optimale omstandigheden. Een verslag over de ontwikkeling van dit volkje tot volk.

'Op 16 juni waren er eitjes aanwezig. Een bijna lege kantraat vervangen door een raat voer en stuifmeel. In deze periode van het jaar bloeit er weinig maar is er wel een bloeiende belangstelling van bijen uit de wijde omtrek voor elkaar. Vloeibaar voedsel geven aan kleine volkjes vraagt om roverij met een grote kans dat het volkje ten gronde gaat, vandaar een raat met verzegeld voer overgebleven na het verenigen bij aanvang voorjaarsdracht. Op 27 juni was ook de tweede raat belegd en is het volkje in een zesramer over gehangen. Opnieuw voer ingehangen en nu ook vloeibaar voedsel gegeven want er werd druk gevlogen op de braam, dophei en witte klaver. Het volkje ontwikkelde zich perfect. Op 4 juli waren er al jonge bijen zodat op 13 juni de eerste eitjes zijn gelegd. Daarna ging de ontwikkeling razend snel. Op 26 juli waren er vier schitterende raten broed en heb ik het volk over gehangen in een 10-raamskast. Op 11 augustus waren er acht raten broed en de twee kant-raten vol honing. Gelijk een rooster gelegd en daarop een lage honingkamer met negen raampjes met voorbouw, een uitgebouwde raat, het zogenaamde lokkertje, en de nodige schietgebedjes. Die werden verhoord want op vier september kon ik negen raampjes met prachtige raathoning oogsten. In de broedbak onder het rooster waren nog negen belegde raten met brede honingkoepels. Met de winterbijen zit het hier dus wel goed.' Waarom ik de geschiedenis van dit volkje zo uitgebreid vertel? Omdat ik diep onder de indruk ben van de overlevingsdrang van dit volkje dat in een periode van slechts twee maanden, vier juli eerste jonge bijen geboren en vier september een bak vol honing, volledig klaar was voor de winter.

EU richtlijnen biologische bijenhouderij

Christ Smeekens heeft in Bijen 9(9): 236 (2000) een aantal belangrijke punten samengevat uit een groter geheel, die aangeven aan welke normen moet worden voldaan om te voldoen aan de biologische bijenhouderij.

Als je de punten doorleest dan bekruipt me het gevoel dat er door de Europese Unie een aantal papieren regels zijn vastgesteld die in de praktijk niet zijn te controleren en waaraan ook niet is te voldoen. Wat te denken van het voorschrift dat er voldoende afstand moet worden bewaard tot potentiële bronnen van verontreiniging, zoals bebouwde kommen en autosnelwegen. Wat is 'voldoende'? Denk verder aan stoffen (verontreinigingen) die met luchtstromingen over zeer grote afstanden worden vervoerd en door regenwater het aardoppervlak bereiken. Bijna jaarlijks kunt u lezen over woestijnzand dat na een regenbui op allerlei oppervlakken achterblijft. Meerdere voorbeelden van verontreiniging zijn makkelijk te geven. Regelgeving? Prima, maar dan zinnige regelgeving. Zo wordt de consument op het verkeerde been gezet.

Een tiende jaargang

Als u de omslag van Bijen bekijkt dan ziet u dat we aan de tiende jaargang zijn begonnen van het gezamenlijke blad Bijen voor alle aangesloten imkers van Nederland. In die tien jaar zijn er een flink aantal artikelen in Bijen opgenomen, die niet alleen het lezen maar ook het herlezen meer dan waard zijn. Misschien breekt de tijd ooit aan dat lezers in een enquête hun favoriete artikelen kunnen aangeven en dat van een groot aantal daarvan een boekwerkje verschijnt, zoiets als 'Het beste uit Bijen'.

Het weer in januari

Over de periode 1961-1990 geldt als landelijk gemiddelde 44 uren zonneschijn, 62 millimeter neerslag en een gemiddelde maximumtemperatuur van 4,5°C.

Januari maanden					
Jaar	Zon	Uren	Neerslag (mm)	Max.temp	°C
1996	zeer zonnig	(90)	zeer droog (7)	zeer koud	(1,8)
1997	zeer zonnig	(81)	zeer droog (6)	zeer koud	(1,6)
1998	zonnig		normaal	zeer zacht	(7,3)
1999	zonnig		nat (83)	zeer zacht	(7,8)
2000	normaal		normaal	zacht	(6,6)

Geraadpleegd

Smeekens Christ, Europese richtlijnen voor de biologische bijenhouderij. Bijen 9(9): 236 (2000)
Ko Zoet, Het bijenjaar 2000, privé aantekeningen